

Deum esse, et remuneratorem esse boni et mali; mysteria SS. Trinitatis, Incarnationis et Mortis Iesu Christi? An forte negasti fidem? An dubitasti de aliqua veritate Religionis? vel eam negasti? An contra Religionem locutus es? An libros prohibitos legisti? vendidisti? commodasti?

An forte desperasti? Cur? (spem iniiciat Confessarius: quoniam bonus Deus, si te voluisset damnare, non te hodie...). An praesumpisti? (8).

An ex respectu humano (9) Dei et Ecclesiae praecepta neglexisti?

An proximo tuo dedisti scandalum, prava consilia aut exempla?

An occasiones peccandi quaesivisti?

III. *Circa praecepta Dei*: 1um Superstitio? divinatio? vana observantia? magia? idolatria? habitus nunquam vel vix orandi? (10).

2um Iuramentum? votum? blasphemia?

3um Laborare die Dominico vel festo? Omissio sacri vel mala auditio?

4um In parentes, herum, Pastorem inobedientia? Murmurationes? contumeliae? ictus? mortis apprecatio?

In filios, servos, aliosve subditos: educatio? instructio? cura salutis, occasiones peccati proximae? vigilantia circa officia religionis? scandalum? ira?

5um Damna proximo illata in corpore aut anima? odium? desideria vindictae? imprecatio? rixae? verbera? homicidium? duellum? abortus? abusus matrimonii? Sed interrogandum hic et de sequenti praecepto, parce, caute, caste.

6um et 9um Cogitationes? delectatio morosa? desideria? quae? cum qualibus personis? Verba? an verba inhonesta, iocos, cantilenas... protulisti, libenter audivisti? libros obscenos legisti? — Opera? tecum? tactibus? pollutionibus? visu? cum aliis? cum solutis? cum coniugatis? cum

se accusant de transgressione praeceptorum ad actus theologales obligantium, nec solent de hoc a Confessariis interrogari. Et huc faciunt illa Ioannis De Lugo (De Poenit. disp. 15. n. 55.): De hoc peccato omissionis poenitentiae debitae per totum annum sive per se ex praecepto virtutis poenitentiae, sive per accidens, non oportet interrogare poenitentem, nec eum etiam admonere in particulari... Et probari potest exemplo praecepti diligendi Dei, de quo etiam non interrogantur poenitentes in particulari, nec admonentur de illa obligatione illius praecepti aliquando implendi; tum quia

ex ipso discursu confessionis satis apparet, quomodo se habeat poenitens erga Deum; tum quia propter varietatem sententiarum non possumus illi imponere certam obligationem.

(8) Hoc praesumptionis peccatum in confessionibus rarissime occurrit. Non solet nempe adverti, si qua forte praesumptio aliquando adsit.

(9) Haec humani respectus circumstantia nihil affert, quod ad confessionem sacramentalem spectet, et ad metum quendam per se reduci potest.

(10) Alias (vol. I. n. 260.) animadvertsum fuit, orandi obligationem, quaenam et quanta sit, difficillime determinari posse.

cognatis? voto obstrictis? (11) eiusdem sexus? An hic et nunc adhuc in occasione proxima? Uxores possunt interrogari, utrum maritis fuerint obedientes in omnibus licitis?

7um et 10um Damnum? furtum? fraus? stipendium operariis debitum retentum, vel defraudatum, vel diminutum? Restitutio? furta minuta?

8um Mendacia perniciose? iudicia temeraria? (12) detractio? calumnia? (reparatio famae et ulterioris damni forte illati).

IV. *Circa praecepta Ecclesiae*: Ieiunium? abstinentia a carne diebus vetitis? — Confessio? Communio paschalis?

V. *Circa peccata capitalia*: Ebrietas? superbia? acedia? invidia? ira? avaritia?

VI. *Circa officia status*: Maritus, uxor; herus; magistratus civilis; advocatus; mercator (pondus et mensura).

N. B. In fine petat, numquid aliud adhuc eum anxium teneat.

CAPUT III.

DE SATISFACTIONE

Agendum 1° de impositione; 2° de impletione poenitentiae.

ARTICULUS I. — DE IMPOSITIONE POENITENTIAE

333. **Principia.** — I. Confessarius tenetur *poenitentiam* imponere cuilibet poenitenti, qui possit eam persolvere. Ratio elucet, 1° quia satisfactio est pars integralis Sacramenti Poenitentiae: Confessarius autem, ut minister Sacramenti, eius integritatem, etiam accidentalem, quantum in se est, procurare tenetur; secus non esset fidelis dispensator; 2° quia natura iudicii (1) et potestas iudicialis aliquam delictorum punitionem requirit. Constat etiam ex *Tridentino*, sess. 14. c. 8. — Vide S. Lig. n. 506.; *Hom. apost.* n. 47.

(11) Cum raro id contingat, et, si forte contigerit, sponte poenitens id aperiat, alioquin vero eiusmodi interrogatio admirationem forte, et aliquod quodammodo scandalum parere possit; huius circumstantiae inquisitio non videtur proponenda.

(12) Saepe subeunt iudicia, seu potius suspiciones; sed ad gravem culpam perraro pertingunt, ob inadvertentiam scilicet, ob iudicii imperfectionem, vel etiam quia rationes ita suspicandi aut iudicandi sunt eiusmodi, ut nec suspiciones nec iudicia dici temeraria possint (vid. vol. I. n. 465.).

(1) Haec ratio non satis firma videtur; quia *iudicium* completur etiam per sententiam, qua iudex decernat, poenam non esse imponendam. *Sicut in iudicio humano non manet iudicium imperfectum ex defectu punitionis, quando reus non iudicatur poena dignus; sic neque hoc iudicium et sacramentum manet imperfectum ex defectu punitionis et satisfactionis, quando poenitens non iudicatur dignus poena.* Ita Lugo, ubi perpendit vim argumenti a priori (*De Poenit.* disp. 25. n. 52.).

II. Confessarius tenetur poenitentias tum *vindicativas* tum *medicinales* iniungere *convenientes et salutare*, idest aliquo modo proportionatas numero et gravitati peccatorum, necnon poenitentis viribus ac dispositionibus. Ratio ex natura rei patet, cum sacramentalis satisfactio in vindictam peccatorum, quae plus minusve gravia, itemque plura vel pauciora sunt, necnon ad novas culpas praecavendas ordinata sit. Constat ex *Trid.* sess. 14. c. 8., ubi sic: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus et prudentia suggererit, pro qualitate criminum et poenitentium facultate, salutare et convenientes satisfactiones iniungere; ne, si forte peccatis conniveant et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem prae oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novae vitae custodiam et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad praeteritorum peccatorum vindictam et castigationem.*

334. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Quanta sit obligatio imponendi poenitentiam?*

Resp. 1° Haec obligatio est *ex genere suo* gravis. Ratio est, quia obligatio rem gravem respicit, licet ex parvitate materiae peccari tantum venialiter contra ipsam possit. — Lugo, disp. 25. n. 49. Hinc peccare etiam graviter Confessarius potest, si pro gravibus culpis levissimas poenitentias, sine causa excusante, imponeret (2). — *Ita communiter.* — S. Lig. n. 506.

(2) Secunda pars huius responsionis melius pertinet ad seq. 3. Quaestionem, ubi de mensura satisfactionis imponendae agitur; praesens enim quaestio, ut patet ex Respons. 2., versatur generatim circa gravitatem obligationis iniungendi aliquam satisfactionem.

E qua obligatione, inquit Lugo (*De Poenit.* disp. 25. n. 47.) *constat, excipi aliquos casus. Primus est, quando poenitens est impotens, ut si sit morti proximus, maxime si caret iam sensibus, et non potest poenitentiam impositam percipere...* — *Secundus casus est, quando Confessarius ex confessione et aliis circumstantiis intelligit, poenitentem integre satisfecisse pro poena debita: et licet raro, vel nunquam possit hoc constare, addit tamen Petrus de Soto... sufficere, quod probabiliter videatur satisfecisse.* — *Tertius casus huic similis est, quem alii*

addunt, quando absque satisfactione instat perfectae remissionis remedium, v. gr. si instet martyrium subeundum: quod alii extendunt ad Indulgentiam plenam lucrandam, saltem quae sit moraliter certa. — *Quartus casus est, quando poenitens ob suam fragilitatem nullam credatur accepturus poenitentiam: aliquando enim oportebit condescendere eius imbecillitati ad vitanda graviora mala: nunquam tamen continget, quod aliquam, levem saltem, poenitentiam non sit accepturus.*

Et hoc sensu, nempe de levi aliqua satisfactione, accipiendum illud est, quod habet Scotus (In 4. dist. 13. q. 1. art. 3.): *Si omnino nullam poenitentiam velit recipere a sacerdote impositam, dicit tamen, se habere displicentiam de peccato commisso, et firmum propositum non recidivandi, absolvendus est, et non est respiciendus, ne cadat in de-*

Resp. 2° Quoad *venialia* controvertitur. Alii gravem esse affirmant, quia iniunctio satisfactionis pertinet ad ritum huius sacramenti; qui ritus, cum a Christo institutus fuerit, pro re gravi habendus est. — Alii vero dicunt esse levem, quia non potest probari obligatio *gravis* poenitentiam iniungendi pro culpis levibus tantum, siquidem in hoc nulla deordinatio gravis apparet. Utraque sententia est probabilis, ut dicit S. Lig. *Hom. apost.* n. 47. (3).

335. — **QUAER.** 2° *Quandonam imponenda sit poenitentia?*

Resp. *Generatim loquendo* imponenda est ante *absolutionem*: ratio est, quia sic servatur iudicii ordo, qui exigit ut reus satisfactionem prius spondeat, quam absolvatur. Si autem Confessarius ex oblivione poenitentiam ante *absolutionem* non iniunxerit, eam *post* *absolutionem* imponere debet. Non est tamen grave poenitentiam post *absolutionem* imponere; imo *probabiliter* omni culpa vacat, si praesumatur, poenitentem opus ipsi iniunctum accepturum esse (4). — S. Lig. n. 514. — Salmant., etc.

sperationem, et nuntiandum est sibi poena, quae esset pro peccatis facienda, et quod eam in se vel in aequivalenti absque impositione studeat adimplere; alioquin solvet ad plenum in purgatorio.

De quo casu Card. Caietanus (*Sum. V. Satisfactio*): *Tertius (casus quo omitti possit satisfactionis impositio) est indispositio poenitentis, quia nullam vult poenitentiam hic peragere, sed offert se in purgatorio subiturum. Talis enim videtur absolvendus et relinquendus purgatorio ad satisfaciendum, si casus est possibilis, quia saltem semel signare se signo crucis nullus refutaret.*

Et hoc idem legitur apud Sporer, qui insuper non aliam esse mentem Scoti indicat. *Dummodo* (inquit part. 3. cap. 3. n. 548.) *aliquam vel levissimam poenitentiam subire velit v. gr. aliquot Pater et Ave, tuncionem pectoris, etc. Eiusmodi enim levissimam poenitentiam recusans, pro peccatis praesertim gravibus merito censeretur non recte dispositus, nec serio dolens de peccatis commissis, ideoque simpliciter repellendus a beneficio absolutionis, prout notat etiam Scotus in 4. dist. 19. ad quaestionem motam.*

(3) Cum quidam exciperent ab hac obligatione occasionem Iubilaei, aut etiam cuiusvis plenariae Indulgentiae, quasi haec ab obligatione satisfactionis praestandae eximeret, Benedictus XIV. (*Const. Inter praeteritas* §. 65.) haec monenda censuit: *Unum tantummodo reliquum erat, ut super impositione poenitentiae a Confessario non omittenda diceremus, quoniam poenitens, qui indulgentiam consecutus erat, non teneri dicebatur ad ea implendam. Cum autem nobis huiusmodi ratio laxior visa esset, in Instructione, de qua n. XXVI., mentem nostram declaravimus, statuentes, salutarem poenitentiam a Confessario iniungendam esse poenitenti, etiamsi hic ad recipiendum iubilaeum praeparatus sit, ex quo sane poenitentis obligatio exoritur eadem adimplendi (*).*

(*) Atque ita Leo XII. in Bulla Iubilaei *Caritate Christi* monet, se nolle auferre obligationem poenitentiae imponendae a confessario rationemque reddit, quia satisfactio est pars sacramenti, quod non est relinquendum incompletum.

(4) *Nihil refert imponere ipsam ante vel post absolutionem; sufficit siquidem praeparatio poenitentis ad ipsam.* Caietanus (*Sum. V. Satisfactio*).

QUAER. 3° *Quanta poenitentia peccatoribus imponenda sit?*

Resp. Quantitas poenitentiae universaliter determinari non potest; sed relinquatur prudentiae et iudicio Confessarii. Gravem tamen, *regulariter et per se*, pro mortalibus imponere debet. Sic ex *Conc. Trid.*, ut supra n. 521. — S. Lig. n. 508.

336. — QAER. 4° *Qualis poenitentia per se censeatur gravis pro uno vel altero peccato mortali?*

Resp. Censenda est poenitentia *gravis*, saltem ex praxi hodierna Ecclesiae, quae respondet operi, quod sub gravi ab Ecclesia iniungitur, vel quod sub gravi ex se obligaret, si praeciperetur.

Hinc poenitentia gravis et pro peccato gravi ordinario sufficiens erit Missam audire, ieiunare, recitare Rosarium (etsi quinque tantum decadem), Officium parvum B. Virginis, Litanias Sanctorum, et alia similia (5): non autem gravis censeretur poenitentia, si Psalmus *Miserere* tantum imponeretur. — S. Lig. n. 515.

QUAER. 5° *Qua de causa poenitentia levior imponi possit?*

Resp. 1° Si poenitens sit valde debilis et infirmus corpore; qua de re sic Rituale Romanum: *Meminerit Sacerdos aegris non esse iniungendam gravem et laboriosam poenitentiam, sed indicendam tantum illam, quam, si convalescerint, opportuno tempore peragant.* Quod si infirmus sit constitutus in periculo mortis, tunc potest absolvi sine ulla poenitentia, licet expediat semper aliquam ei imponere. *Hom. apost.* n. 49; 2° si prudens timor sit, ne maiorem poenitentiam non adimpleat, aut ne ob graviolem poenitentiam a confessione avertatur (6); 3° si pro-

(5) Quod A. adstruit, pro uno vel altero peccato gravi sufficere Missam audire, rosarium, etc., non ita intelligendum est, ut pro gravium peccatorum numero arithmetica proportione multiplicari rosaria, etc., debeant.

(6) Constans omnium temporum experientia plane effecit, ut cuiusvis aetatis aetate scholae doctores mira concordia in hanc sententiam convenirent; in quam vel ipse Antoine, alioquin merito (ut ait S. Alphonsus lib. 6. n. 509.) inter scriptores rigidiores enumerandus, concessit.

Ad rem S. Thomas (*Suppl.* q. 18. art. 4. O.): *Sicut medicinae in arte determinatae non omnibus competunt, sed variandae sunt secundum arbitrium medici, non propriam volunta-*

tem sequentis, sed scientiam medicinae; ita poenitentiae satisfactoriae... competunt omnibus, sed variandae sunt secundum arbitrium sacerdotis divino instinctu regulati. Sicut ergo medicus aliquando prudenter non dat medicinam efficacem, quae ad morbi curationem sufficiat, ne propter debilitatem naturae maius periculum oriatur; ita sacerdos divino instinctu motus non semper totam poenam, quae peccato debetur, iniungit, ne infirmus aliquis ex magnitudine desperet, et a poenitentia totaliter recedat. Quae sensa S. Doctor (*Quodlib.* 3. q. 13. art. 28.) illustrat alio exemplo: *Videtur autem satis conveniens, quod sacerdos non oneret poenitentem gravi pondere sa-*

habiliter maior poenitentia magis ei obfutura sit, quam profutura; 4° si poenitens valde contritus appareat; 5° si adsit tempus indulgentiae plenariae lucrandae, praesertim Iubilaei. — S. Lig. n. 508.

tisfactionis; quia sicut parvus ignis a multis lignis superpositis de facili extinguitur; ita posset contingere, quod parvus affectus contritionis in poenitente nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter desperante. Quae brevius sic expressit S. Thomae discipulus, Card. Caietanus (*Sum. V. Satisfactio*): *Debiliter autem dispositis (poenitentibus) detur satisfactio parvula iuxta debilitatem animi sui, et parvulus ignis foveatur apposita palea, et non suffocetur apposis magnis lignis desuper.* Praeiverat autem S. Ioann. Chrysost. (*In 2. Cor. hom. 44.*): *Sicut enim si fascem super humeros adolescentis, quem non potest baiulare, posueris, necesse est, aut fascem abiiciat, aut sub pondere confringatur; sic et homini, cui grave pondus poenitentiae imponis, necesse est, aut ut poenitentiam suam reiiciat, aut suscipiens, dum ferre non potest, scandalizatus amplius peccet.*

Plura alia videsis penes S. Alphonsum (l. c.), qui et istud insigne refert ex Gersono: *Tulius est cum parva poenitentia, quae sponte suscipitur, et verosimiliter adimpletur, ducere confessos ad purgatorium, quam cum magna non implenda praecipitare in infernum.* Quibus gemina S. Alphonsus avertit ex S. Antonino (*ibid.*): *Si sacerdos non potest gaudere de omnimoda purgatione eius, saltem gaudeat, quod liberatum a gehenna transmittit ad purgatorium. Itaque, ut inquit Hostiensis, Confessor nullo modo debet permittere peccatorem desperatum recedere a se, sed potius imponat ei unum Pater noster et aliud leve (attamen loquitur de eo, qui magna peccata commisit), et*

quod alia bona, quae fecerit, et mala quae toleraverit, sint ei in poenitentiam... Hoc tamen sane intellige, videlicet, quia si alias ipsum poenitet, et paratum se dicit facere quod debet, sed onus poenitentiae dicit non posse sufferre, tunc propter hoc, quantumcumque deliquerit, non debet dimitti sine absolutione, ne desperet.

Aliam industriam suggerit S. Thomas (*Quodlib.* 3. art. 18.), nempe ut explorentur vires et animus poenitentis: *Sicut potest sacerdos iniungere satisfactionem poenitenti ex arbitrio alieno, ita et ex arbitrio ipsius poenitentis; sicut si dicas: fac hoc, si potes; et si non potes, facias hoc. Et simile videtur, cum sacerdos dicit: Quidquid boni feceris, sit tibi in remissionem peccatorum.* — Et huc spectat monitum S. Caroli Borrom. in *Instruct. ad Confessarios* (apud S. Alphonsum l. c.): *Talem imponat poenitentiam, qualem a poenitente praestari posse iudicat. Proinde aliquando, si ita expedire viderit, illum interroget, an possit, vel dubitet, poenitentiam sibi iniunctam peragere; alioquin eam mutabit aut minuet.* — Et hoc pacto, ut S. Alphonsus (*ibid.*) advertit, servabitur quod in Rituali Romano insinuat, ut habeatur in his ratio etiam dispositionis poenitentium: *Confessarius (ita Rituale) salutarem et convenientem satisfactionem, quantum spiritus et prudentia suggesserit, iniungat, habita ratione status, conditionis, sexus, et dispositionis poenitentium.* Quenam autem salutaris et conveniens intelligatur hic satisfactio, ita Lugo (*de Poenitent.* disp. 25. n. 60.) explicat: *Debet esse salutaris et conveniens, hoc est, primo loco attendi debet ad utilitatem spiri-*

337. — QUAER. 6° *An possit imponi poenitentia sub conditione relapsus?*

Resp. Affirm., sed expedit, ut praeterea quaequam alia satisfactio pro peccatis commissis imponatur (8). — S. Lig. n. 524.

QUAER. 7° *An possit imponi poenitentia publica?*

Resp. Neg., si agatur de peccatis occultis. — *Ita Rit. Romanum.* Secus autem pro publicis. Attamen si publica poenitentia non ita sit necessaria, Confessarius non debet illam renuenti imponere, cum aliter eius salus obtineri, et scandalum reparari possit (9). — S. Lig. n. 512.

QUAER. 8° *An possit imponi pro poenitentia opus alias debitum?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia cum opus illud sit satisfactorium, bene potest per claves ad meritum satisfactionis sacramentalis elevari. — S. Lig. n. 513., et alii communiter (10).

tualem poenitentis, ne scilicet laquei ipsi iniiciantur, ut nova peccata committat. Ex hoc potissimum capite excusari potest hodierna praxis, quae leves poenitentiae imponuntur pro gravissimis peccatis: id enim saepe fit propter spiritualem infirmitatem poenitentium, qui gravioribus poenitentibus scandalizabuntur, et vel confessionem fugient, vel certe confessarios ineptos adibunt, qui eos curare nesciant.

(8) Poenitentia sub conditione relapsus imposita, si sola iniungatur, evadit poenitentia disiunctiva, nimirum iniungitur ut poenitens vel loco poenitentiae conatum adhibeat, quo tentationi resistat, vel certe quamdam poenam secus exsolvat. Videatur de hoc argumento Diana (tom. 1. Tr. 6. Res. 19.), qui assert Sanchezium negantem, poenitentes ad eam acceptandam teneri, et Suarezium contra affirmantem; alios denique aientes, Confessarium non posse ad id obligare, poenitentem tamen ad eam implendam, si ipsam acceptet, teneri.

(9) Profecto hic sermo non est de satisfactione, quam vetus Ecclesiae disciplina ob quaedam crimina a fidelibus exigebat; antiquatus enim ille mos in Ecclesia est, nec eius impositio ad ministrum sacramentalis confessionis pertinebat. Superest

ergo casus ingentis alicuius scandali, quod reparari oporteat; et exemplum quidam afferunt hominis, qui publice restituere debeat honorem, quem publice laesit; quod tamen exemplum minus ad rem facere videtur; quia si forte ipso iure naturae ad id poenitens obligetur, liberum confessario non erit, hoc illi iniungere vel non iniungere. Sed et hoc ipsum dicendum erit, quoties scandalum exhibitum publica indigeat reparatione; ad id enim poenitens tenebitur, etiamsi a confessario ceu satisfactio sacramentalis non iniungatur. Caeterum publica eiusmodi scandala fere reparari aliter possunt, v. gr. si publice quis ad Sacramenta accedat, ecclesias devote visitet, Missam audiat, nomen det pie confraternitati, etc. Et si quidem publica eiusmodi reparatio necessaria non sit, Doctores, S. Alphonso teste (lib. 6. n. 512.), communiter consentiunt, reluctanti imponendam non esse.

(10) Communis doctrina habet, posse per impositionem operis, alias praecepti, eam partem suppleri, quae a poenitentis fragilitate per alia opera sperari non potest. At enim facile patet, pari ratione id valere pro iis, quorum conditio et adiuncta aegre ferunt ut vel per ieiunium, vel per eleemosynas, vel per orationes conveniens satisfactio praestetur, utcumque

338. *Resolves.* — 1° Nunquam sunt imponendae poenitentiae perpetuae, tum quia inducere solent periculum oblivionis vel nimiae anxietatis, tum quia si tales poenitentiae a variis Confessariis eidem poenitenti imponantur, hic innumeris vinculis simul et pro tota vita obstringetur. Imo nec ordinarie sunt imponendae poenitentiae ad diuturnum tempus, v. gr. ad annum, aut ad quinque menses. — S. Lig. *Hom. apost.* n. 52. — Lacroix, etc.

2° Nunquam eae sunt imponendae satisfactiones, quae poenitentem ludibrio aliorum exponere possunt, v. gr. ut recitet in media Ecclesia quinque *Pater* brachiis extensis, etc. *A fortiori* autem imponendae non sunt poenitentiae, quae adimpleri nequeunt, quin confessionis revelatio facile subsequatur.

3° Nec sunt imponenda ieiunia pueris, rusticis, opificibus continuo labore defatigatis; nec filiisfamilias, qui ieiunando admirationem parentibus iniicerent, aut etiam eos offenderent. Nec sunt iniungendae peregrinationes aut prolixae preces, aut generatim eleemosynae mulieribus sub potestate viri constitutis, sicut nec pauperibus iugi labore victum sibi comparantibus.

4° Non sunt imponendae poenitentiae multis operibus diversis implicatae, quia memoriter teneri non possent; nec, ordinarie saltem, poenitentiae nimis naturae repugnantes, v. gr. signare crucem cum lingua in terra, invisere inimicos, etc. Imprudenter (11) etiam generatim imponitur pueris, ut veniam petant a parentibus, vel ab aliis ob inobedientiam, irreverentiam aut furtula; quia saepe odiosam reddunt confessionem, et plerumque omittuntur, etc.

ARTICULUS II. — DE IMPLETIONE POENITENTIAE

339. *Principia.* — I. Poenitens tenetur acceptare atque implere rationabilem poenitentiam sacramentaliter iniunctam; quia ex dictis Confessarius tenetur poenitentiam, et quidem peccatis aliquo modo proportionatam, imponere. Si autem poenitentia imponi et acceptari debet, eo ipso

illi sint bonae voluntatis: charitas enim suadere potest Confessario, ut hoc medium ad luendas in hac vita poenas idoneum iis suppeditet. Insuper vero etsi sat conveniens satisfactio poenitenti imposita fuerit, nihil impedit, quominus ad uberius satisfaciendum confessarius, praesertim ubi poenitens id se cupere significet, hoc praesidium adiungat.

(11) Imprudentia istius fructum haud raro hunc reperies extitisse, ut pueri neque a confessario mutationem poenitentiae, neque a parentibus sive aliis ausi veniam petere, multo minus deinde peccatum omisae poenitentiae confiteri audentes, confessionum sacrilegarum seriem inchoaverint, et ad multos annos addita sacrilega communione protraxerint.